

Foto: Per Smitterberg

Inventering 2008 av häckande andvadar- och måsfåglar inom fågelskyddsområdet Hummelbosholm, Burs

Per Smitterberg

Sivert Söderlund assisterar vid inventeringsdagen den 10 april.

Inledning

Denna rapport presenterar resultatet från den sjunde, uppföljande, inventeringen i studien av de häckande svanar, gäss, änder, vadare, måsar och tärnor som finns inom gränserna för fågelskyddsområdet Hummelbosholm i Burs socken på östra Gotland (se karta). För beskrivning av området samt bakgrund till arbetet, hänvisas till den första rapporten (Smitterberg 1997). För detaljer om respektive art, samt summering av de sex första åren, hänvisas till föregående rapport (Smitterberg 2005).

Området inventerades vid fem tillfällen under häckningssäsongen.

Sivert Söderlund deltog som inventeringsassistent vid årets arbete.

Förutom dessa standardiserade inventeringar, besöktes området vid ett flertal kortare tillfällen under året. Inventeringsmetodiken är hämtad ur Bird Census Techniques (Bibby, Burgess & Hill, 1992). Med tanke på de olika artgruppernas häckningsstrategier/beteenden, har olika metoder för räkning av antalet par använts. Svanar, gäss, måsar och tärnor har räknats med direkt boletning. De flesta andfåglar, med undantag för de flesta ejderparen, har räknats främst utifrån antal revirhävande/spelande hanar, funna bon samt ung-

kullar med små dunungar (änder är en svårinventerad grupp). De flesta vadare har räknats utifrån revirhävande/spelande fåglar, samt direkta bofynd där sådana gjorts.

Resultat

Området hyste åtminstone 26 arter ur de ovan nämnda artgrupperna som häckfåglar under 2008. Till det tillkommer ett antal arter där häckning inte säkert kunnat fastställas (utifrån uppsatta kriterier), samt ett antal som häckar i angränsande områden och använder Hummelbosholm för födosök och unguppfödningssområde. Kommentarer om de olika arterna följer i nedanstående artuppräkningslista. För att få en överskådlig bild av de arter som registrerats inom området under samtliga inventeringsår, hänvisas till tabell 1. Slutligen skall påminnas om att området är uppdelat i två halvöar, inre och yttre delen, som i naturen är en staketgräns tvärs över halvön.

Häckfåglar

Knölsvan *Cygnus olor* 4 par
2 par på Flusen och 2 par på Sorkård/Mavård.

Grågås *Anser anser* 4 par
1 par på Flusen, 1 par i buskområdet N "södra gölen" och 2 par på strandängen V Skärsvik. Återigen konstaterade häckningar inom området. Förutom dessa bofynd konstaterades som vanligt ett flertal kullar inom området, som härrör från häckningar i den intilliggande skogen.

Vitkindad gås *Branta leucopsis* 1 par
1 par på Flusen. Återigen en rejäl minskning

från föregående inventering, utan rimlig förklaring. Förutom häckfyndet sågs några kullar med mycket små dunungar (1-3 dygn gamla uppskattningsvis).

Gravand *Tadorna tadorna* 4 par
3 par i SV och 1 par på den yttre delen.

Kricka *Anas crecca* 6 par
Samtliga par i området runt Skärsvik och Boaråd.

Gräsand *Anas platyrhynchos* 2 par
Samtliga par i den SV delen av området runt Skärsvik och Boaråd.

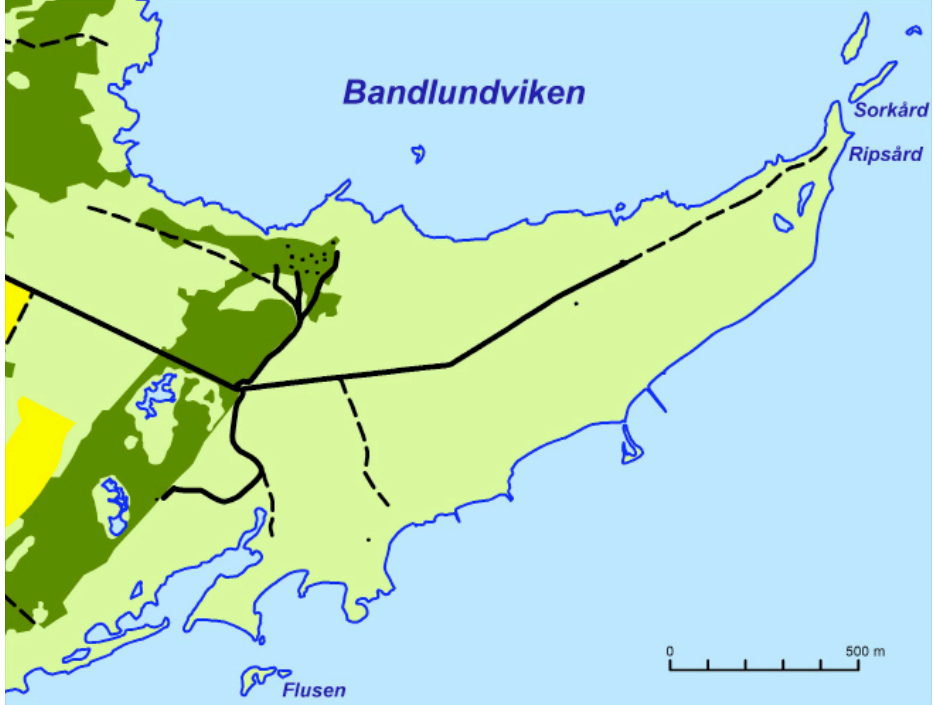
Stjärtand *Anas acuta* 2 par
Glädjande att denna eleganta and har återkommit som häckare. 1 bofynd på den södra delen samt ytterligare 1 par i samma område (varnande utan att boet hittades).

Skedand *Anas clypeata* 2 par
2 par vid Skärsvik.

Vigg *Aythya fuligula* 3 par
Samtliga i området runt Skärsvik.

Ejder *Somateria mollissima* 2 par
2 par på Flusen. En minst sagt chockerande minskning jämfört med tidigare år. Tyvärr är det väl samma trend som flera andra av artens starka områden fått känna av de senaste åren.

Småskrake *Mergus serrator* 2 par
2 par i området runt Skärsvik.

Strandskata *Haematopus ostralegus* 38 par
12 par på den inre delen och 26 par på den yttre delen. En kraftig ökning jämfört med föregående inventering.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* 32 par
14 par på den inre delen och 18 par på den yttre delen. En rejäl återhämtning även för denna art. Man skall dock ha i minnet att, tillsammans med flera tärnarter, är skärfläckan känd för sitt nomadiska beteende vid val av häckplats. Majoriteten av paren häckade som vanligt vid småvatten inne på strandängen.

Tofsvipa *Vanellus vanellus* 40 par
14 par på den inre delen och 26 par på den yttre delen. En kraftig återhämtning från den förra bottennoteringen.

Större strandpipare

Charadrius hiaticula 73 par
24 par på den inre delen och 49 par på den yttre delen. Mer än en fördubbling jämfört med förra inventeringen. Svårt att peka på någon orsak då de yttre förhållandena inte tycks ha ändrats.

Storspov *Numenius arquata* 3 par

2 par på den inre delen och 1 par på den yttre delen. Tyvärr en minskning med 1 par och den lägsta noteringen för arten sedan studien startades.

Rödbena *Tringa totanus* 32 par

14 par på den inre delen och 18 par på den yttre delen. I stort sett oförändrat antal par.

Roskarl *Arenaria interpres* 17 par

6 par på den inre delen och 11 par på den yttre delen. En liten minskning av antalet par.

Foto: Per Smittberg

Vy av den östra stranden, den 1 maj.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago* 7 par
7 par på den inre delen. Inget par på den yttre delen.

Brushane *Philomachus pugnax* 1 par
1 par (bofynd) på den yttre delen. En svårinventerad art där säkerligen ett flertal bon förbigås. Två huvudspelpplatser, en vid Skärsvik samt en vid "sjön" på den yttre delen av området. Dock känns det som att de flesta fåglarna är sådana som spelar "på vägen norrut", för de brukar försvinna efter någon vecka.

Fiskmåsar *Larus canus* 83 par
22 par på den inre delen och 61 par på den yttre delen. Närmast en fördubbling jämfört med 2005 och åter på antalen från 1999 och 2002.

Gråtrut *Larus argentatus* 3 par
3 par på Sorkård/Mavård.

Havstrut *Larus marinus* 2 par
1 par på Flusen och 1 par på Briten.

Skrattmåsar *Larus ridibundus* 3 par
Vid en liten våtmark på norra delen.

Silvertärna *Sterna paradisaea* 84 par
10 par på den inre delen och 74 par på den yttre delen, främst på norra sidans strandängar. En måttlig minskning från föregående år.

Småtärna *Sterna albifrons* 9 par
3 par på Skäret och 6 par på den norra delen. Nästan en halvering från föregående år.

Kommentarer och slutord

Förändringar i antalet av de olika arternas numerär kommenteras huvud-sakligen under respektive arts rubrik. Generellt kan dock sägas att vissa arters minskning står utan förklaring vad gäller yttre omständigheter. Till de mest påtagliga minskningarna hör ejder, svärta, sydlig kärrsnäppa, brushane och småtärna. De arter som oroar mig mest är ejdern och sydliga kärrsnäppan. Det är ju två arter som även nationellt visat en nedåtgående trend de senaste åren. För ejdern har man skylt på ”fågeldöden”, något mystiskt virus men jag undrar om inte det som händer i år ligger närmare sanningen. Man tycks vara mer överens om att, åtminstone i år, artens ras beror på usel födotillgång i vinterkvarteren som till största delen ligger i Danmark. Honorna anländer, och får inleda häckningen, i usel kondition med alldeles för lite fettreserver.

Ännu värre (procentuellt sett) tycks det gå för den sydliga rasen av kärrsnäppa, som varit lite av ett glädjeämne för oss gotlänningar fram till nu. Som man kan läsa ut av siffrorna för samtliga år, har den haft en stabil population inom området, men i år har den kraschat totalt. De enda kärrsnäppor som rasbestämdes under inventeringen var nordliga alpina.

Till glädjande ökningar bland häckande arter kan strandskata, tofsvipa, större strandpipare och fiskmåås nämnas.

Vädret under häckningssäsongen får betecknas som normalt med en stabil vår. Ser man tillbaka på tidigare säsonger var denna närmast idealisk vädermässigt, både med ett stabilt lågvatten och utan kraftiga bakslag i temperatur eller nederbörd. Detta har säkert gynnat främst vadarna under ungläckningsperioden, vilket visat sig med normala kullar.

Per Smitterberg
Irisdalsgatan 10
621 42 Visby

Litteratur

Bibby, Burgess & Hill. 1992. Bird Census Techniques. London.

Smitterberg, Per. 1997. Inventering 1996 av häckande and-, vadar- och måsfåglar inom fågelskyddsområdet Hummelbosholm, Burs. - Bläcku 23: 11-17.

Smitterberg, Per. 1999. Inventering 1998 av häckande and-, vadar- och måsfåglar inom fågelskyddsområdet Hummelbosholm, Burs. - Bläcku 25: 30-36.

Smitterberg, Per. 2000. Inventering 1999 av häckande and-, vadar- och måsfåglar inom fågelskyddsområdet Hummelbosholm, Burs. - Bläcku 26: 24-30.

Smitterberg, Per. 2003. Inventering 2002 av häckande and-, vadar- och måsfåglar inom fågelskyddsområdet Hummelbosholm, Burs. - Bläcku 29: 17-22.

Smitterberg, Per. 2005. Inventering 2005 av häckande and-, vadar- och måsfåglar inom fågelskyddsområdet Hummelbosholm, Burs. - Bläcku 31: 118-123.

Art	1996	1997	1998	1999	2002	2005	2008
Knölsvan	2	13	13	11	5	1	4
Grågås	0	0	3	4	8	3	4
Vitkindad gås	3	10	9	16	8	3	1
Gravand	3	6	15	19	15	12	4
Bläsand	0	3	0	0	0	0	0
Snatterand	1	1	4	1	2	0	0
Kricka	4	5	3	7	6	5	6
Gräsand	4	15	12	11	9	7	2
Stjärtand	1	1	3	1	0	0	2
Årta	0	2	0	2	0	0	0
Skedand	0	6	7	6	4	2	2
Vigg	0	0	0	3	3	3	3
Ejder	11	34	37	59	45	27	2
Svärta	0	1	0	5	4	3	0
Småskrake	0	4	3	6	4	3	2
Strandskata	31	23	25	29	25	26	38
Skärfläcka	29	27	22	41	12	25	32
Tofsvipa	31	43	30	40	35	17	40
Ljungpipare	1	1	1	1	1	0	0
St strandpipare	30	35	44	59	45	34	73
Rödspov	1	1	1	1	1	0	0
Storspov	4	4	5	5	4	4	3
Rödbena	18	29	31	32	28	31	32
Roskarl	19	15	25	23	18	21	17
Enkelbeckasin	6	8	5	7	8	8	7
Kärrensäppa	6	6	5	7	6	4	0
Brushane	?	3-5	6	8	7	5	1
Fiskmås	69	74	75	91	80	45	83
Gråtrut	3	0	1	1	2	1	3
Havstrut	1	0	2	4	1	0	2
Skrattmås	57	26	0	0	2	2	3
Silvertärna	96	95	53	70	78	91	84
Småtärna	12	8	7	7	6	17	9

Tabell 1. Antalet par av varje häckande art under 1996,1997, 1998, 1999, 2002, 2005 och 2008.